МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ
Кафедра ветеринарної медицини та гігієни

«Погоджено»	«Затверджую»
Декан факультету ТВППТСБ	Перший проректор
_____ Михайло ГИЛЬ	_____ Дмитро БАБЕНКО
«24» 06 2025 р.	«20» 06 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ

освітньо-професійна програма «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
для здобувачів другого (магістерського рівня) рівня вищої освіти
3-го року денної форми здобуття вищої освіти
на 2025-2026 навчальний рік

Освітній ступінь - **Магістр**
Галузь знань - **21 «Ветеринарія»**
Спеціальність - **211 «Ветеринарна медицина»**
Мова викладання – **українська**

Миколаїв
2025

Програма відповідає меті та особливостям Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина», галузі знань 21 «Ветеринарна медицина», затвердженої Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.02.2023 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №38-О від 03.03.2023р.

Розробник програми: к. біол. н., доцент Стах КОТ, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри ветеринарної медицини та гігієни факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 13 від «20» 06 2025 року.

Завідувач кафедри
к. вет. н., доцент Артем ІОВЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 10 від «24» _06_ 2025 року.

Голова науково-методичної комісії
к. с.-г. н., доцентка Галина КАЛИНИЧЕНКО

Гарант освітньої програми Артем ІОВЕНКО

1. Анотація

Клінічна ветеринарна фармакологія – дисципліна про застосування лікарських засобів з урахуванням фармакодинаміки і фармакокінетики залежно від особливостей перебігу патологічного процесу у тварин різних видів. Вивчає особливості дії нових і традиційних лікарських способів на хворих тварин, схеми застосування лікарських засобів, їх дози і враховує обставини, що забезпечують максимальний лікувальний ефект препарату при мінімальному впливові на організм тварин.

Annotation

Clinical veterinary pharmacology is a discipline about the use of medicines, taking into account pharmacodynamics and pharmacokinetics, depending on the characteristics of the pathological process in animals of different species. It studies the features of the action of new and traditional medicinal methods on sick animals, the schemes of use of medicines, their doses, and takes into account the circumstances that ensure the maximum therapeutic effect of the drug with minimal impact on the animal body.

2. Опис навчальної дисципліни
Клінічна фармакологія

Галузь знань - **21- «Ветеринарія»**
Спеціальність - **211 «Ветеринарна медицина»**
Освітній ступінь - **Магістр**
Обов'язкова (вибіркова) компонента **Вибіркова**
Семестр **VI**
Кількість кредитів ECTS **4**
Кількість змістовних модулів **2**
Загальна кількість годин **120**
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:
Лекції **38/ 1,2 кредит**
Лабораторні заняття **20/0,7кредит**
Практичні заняття **20/0,7кредит**
Самостійна робота **42/1,4 кредити**
Форма підсумкового контрольного заходу **залік**

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: Клінічна ветеринарна фармакологія – дисципліна про застосування лікарських засобів з урахуванням фармакодинаміки і фармакокінетики залежно від особливостей перебігу патологічного процесу у тварин різних видів . Мета дисципліни «Клінічна фармакологія» дати відповідні теоретичні обґрунтування терапевтичної дії лікарських засобів, для застосування їх у лікарській практиці для досягнення максимального терапевтичного ефекту при тих чи інших патологіях.

Завдання: дати студентам теоретичні знання й практичні навички з питань: а) етіології та патогенезу основних симптомів та синдромів поширених захворювань тварин; б) вибір адекватних лікарських засобів за симптомами; в) ефективності та безпеки лікарські засобів, оцінки користь/ризик при застосуванні лікарських засобів; г) передбачення виникнення побічної дії лікарських засобів; д) інтерпретації значення фармакокінетичних параметрів лікарських засобів; е) дозування при індивідуальній фармакотерапії; є) здійснення фармацевтичної опіки.

Предмет навчальної дисципліни: застосування лікарських засобів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен здобути компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

*ЗК2.*Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

*ЗК3.*Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК4.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

*ЗК6.*Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

*ЗК7.*Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

*ЗК8.*Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

*ЗК9.*Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові (предметні) компетентності:

ФК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

ФК3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

ФК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

ФК11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

ФК14. Здатність проводити судово-ветеринарну експертизу.

ФК16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ФК17. Здатність здійснювати маркетинг і менеджмент ветеринарних засобів і

послуг у ветеринарній медицині.
ФК18. . Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.
ФК20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
ПРН 15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.
ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

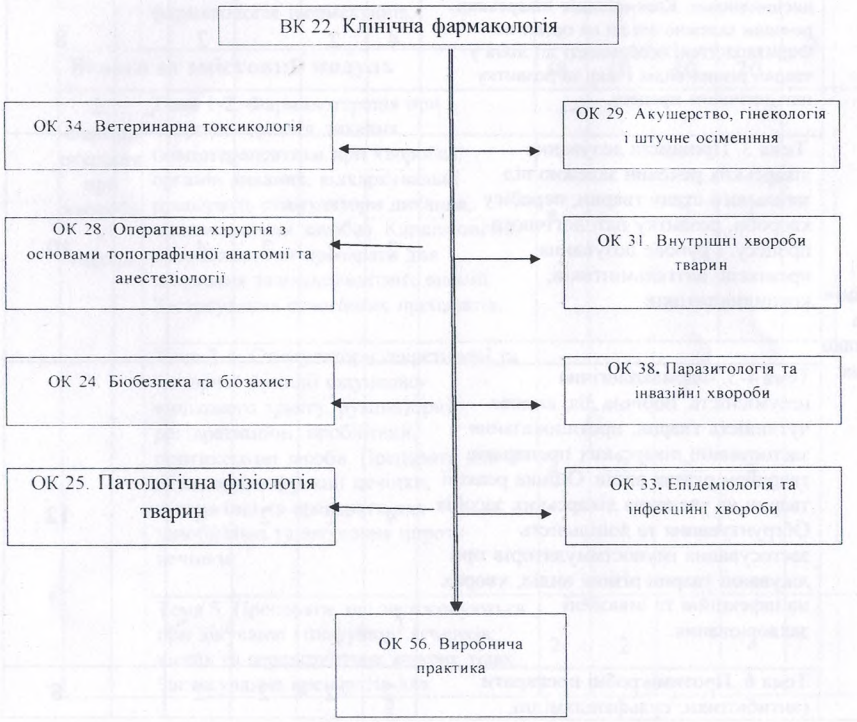

5. Передумови для вивчення дисципліни

6. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни

Змістовий модуль №	Теми	Обсяги годин					
Назва	Назва	Л	ЛЗ	ПР	СР	К	Разом
1.Клінічна фармакологія.	Тема 1-2. Предмет, завдання клінічної фармакології та її зв'язок з іншими дисциплінами. Класифікація лікарських речовин залежно від дії на організм. Фармакологічні особливості дії ліків у тварин різних видів і віку та розвитку патологічного процесу.	4	2		2		8
	Тема 3. Принципи дозування лікарських речовин залежно від загального стану тварин, перебігу хвороби, розвитку патологічного процесу. Групове дозування, премікси, антгельмінтиків, кокцидіостатиків.	2	2	2	4		10
	Тема 4-5. Фармакологічна несумісність, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів. Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів. Обгрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.	4	2	2	4		12
	Тема 6. Протимікробні препарати (антибіотики, сульфаніламідні,	2	2	2	2		8

	нітрофуранові). Особливості застосування при різних патологічних станах, показаннях та протипоказаннях.						
	Тема 7. Клінічна фармакологія протимікробних засобів переважно антисептичної та дезінфікуючої дії. Теоретичне обгрунтування їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини.	2	2	2	4		10
	Тема 8-9. Хіміотерапевтичні засоби при піроплазмідозах, протозойних захворюваннях, дизентерії. Нові препарати вітчизняного та імпортного виробництва. Антгельмінтні препарати. Препарати вибору при нематодозах, трематодозах, цестодозах та змішаних інвазіях. Препарати, що діють на личинки гельмінтів. Інсектоакарицидні препарати Препарати для знищення бліх та вошей у собак і котів. Клінічна фармакологія івермектинів.	4		2	4		10
Всього за змістовий модуль		**18**	**10**	**10**	**20**		**58**
2. Фармакотерапія при хворобах тварин	Тема 1-2. Фармакотерапія при хворобах органів дихання (хіміотерапевтики при хворобах органів дихання, відхаркувальні препарати, стимулятори дихання, протикашльові засоби). Кардіотонічні, кровоспинні та препарати для лікування залізодефіцитних анемій. Застосування сечогінних препаратів.	4		2	4		10
	Тема 3-4. Стимулятори секреторної та моторної функції шлунково-кишкового тракту, румінаторні, регідратиційні, пробіотики, протикетозні засоби. Препарати для підвищення функції печінки; жовчогінні та препарати для запобігання та лікування цирозу печінки.	4	2	2	4		12
	Тема 5. Препарати, що застосовуються при лікуванні гіпофункції яєчників, кістах та персистентних жовтих тілах. Застосування препаратів для	2	2		4		8

	запобігання та переривання вагітності, затримки тічки у собак та кішок; синхронізація охоти і індукції родів у овець та свиней при проведенні окотів та турових опоросів. Нові препарати.						
	Тема 6-7. Препарати, що впливають на центральну і периферичну нервову систему (нейролептики, антидепресанти, адаптогени). Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування при різних патологічних станах організму. Особливості наркотизування тварин різних видів. Нові препарати групи кетаміну, ксилазину, пропіонпропазину для наркозу. Літичні суміші. Премедикація при наркозі.	4	2	2	2		10
	Тема 8. Засоби, які діють на аферентні нерви. Класифікація, загальна характеристика, значення в практиці. Місцевоанестезуючі засоби. Види і способи місцевої анестезії. Засоби, які захищають чутливі закінчення: в'яжучі, слизові, пом'якшувальні та адсорбуючі засоби. Засоби, які збуджують аферентні нерви. Блювотні, румінаторні, відхаркувальні та солодкі препарати. Препарати, що впливають на еферентну нервову систему. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування при різних патологічних станах організму	2	2	2	4		10
	Тема 9-10. Обґрунтування та доцільність застосування препаратів вітамінів і їх практичне застосування у ветеринарній медицині. Фармакодинаміка та фармакокінетика препаратів солей макроелементів. Клінічна фармакологія антидотних засобів при різних інтоксикаціях екзогенного і ендогенного походження. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування у ветеринарній медицині.	4	2	2	4		12
Всього за змістовий модуль		**20**	**10**	**10**	**22**		**62**
Всього годин з дисципліни		**38**	**20**	**20**	**42**		**120**

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Змістовий модуль І. .Клінічна фармакологія	58	1,9	48,3
Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин	62	2,1	51,7
Всього	**120**	**4**	**100**

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання
Змістовий модуль І.	58	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку навчального процесу
Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин	62	
Всього	**120**	**Х**

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

Назва змістового модуля/тема	Обсяг годин
Змістовий модуль І. Клінічна фармакологія	**10**
Тема 1-2. Предмет, завдання клінічної фармакології та її зв'язок з іншими дисциплінами. Класифікація лікарських речовин залежно від дії на організм. Фармакологічні особливості дії ліків у тварин різних видів і віку та розвитку патологічного процесу. **Pharmacology, pharmacodynamics, synergism, antagonism, drugs.**	4
Тема 3. Принципи дозування лікарських речовин залежно від загального стану тварин, перебігу хвороби, розвитку патологічного процесу. Групове дозування, премікси, антгельмінтиків, кокцидіостатиків. **Therapeutic dose, toxic dose, lethal dose.**	2
Тема 4-5. Фармакологічна несумісність, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів. Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів. Обґрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.	**4**
Тема 6. Протимікробні препарати (антибіотики, сульфаніламідні, нітрофуранові). Особливості застосування при різних патологічних станах, показаннях та протипоказаннях **Antibiotics, sulfonamides, asepsis, antiseptics.**	2

Тема 7. Клінічна фармакологія протимікробних засобів переважно антисептичної та дезінфікуючої дії. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини. **Sodium hydroxide, formalin, chloramine B, iodine.**	2
Тема 8-9. Хіміотерапевтичні засоби при піроплазмідозах, протозойних захворюваннях, дизентерії. Нові препарати вітчизняного та імпортного виробництва. Антгельмінтні препарати. Препарати вибору при нематодозах, трематодозах, цестодозах та змішаних інвазіях. Препарати, що діють на личинки гельмінтів. Інсектоакарицидні препарати Препарати для знищення бліх та вошей у собак і котів. Клінічна фармакологія івермектинів. **Anthelmintics, deworming, tremotocides, cestocides, nematicides.**	4
Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин Anesthesia, novocaine, mucous adsorbents, tannin, oak bark.	20
Тема 1-2. Фармакотерапія при хворобах органів дихання (хіміотерапевтики при хворобах органів дихання, відхаркувальні препарати, стимулятори дихання, протикашльові засоби). Кардіотонічні, кровоспинні та препарати для лікування залізодефіцитних анемій. Застосування сечогінних препаратів. **Caffeine, camphor, strychnine, cardinal, corazol, cardiac glycosides, foxglove preparations, lily of the valley preparations, strophanthin, heparin.**	4
Тема 3-4. Стимулятори секреторної та моторної функції шлунково-кишкового тракту, румінаторні, регідратиційні, пробіотики, протикетозні засоби. Препарати для підвищення функції печінки; жовчогінні та препарати для запобігання та лікування цирозу печінки. **White hellebore tincture, enterol, linex forte, allohol, anise fruits.**	4
Тема 5. Препарати, що застосовуються при лікуванні гіпофункції яєчників кістах та персистентних жовтих тілах. Застосування препаратів для запобігання та переривання вагітності, затримки тічки у собак та кішок; синхронізація охоти і індукції родів у овець та свиней при проведенні окотів та турових опоросів. Нові препарати. **Progesterone, sinistrol, gonadotropin, gravohormone, ,prostaglandins.**	2
Тема 6-7. Препарати, що впливають на центральну і периферичну нервову систему (нейролептики, антидепресанти, адаптогени). Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування при різних патологічних станах організму. Особливості наркотизування тварин різних видів. Нові препарати групи кетаміну, ксилазину, пропіонпропазину для наркозу. Літичні суміші. Премедикація при наркозі. **Barbiturates, anesthesia ether, chloroform, chloral hydrate, tranquilizers, bromides, antipsychotics, hypnotics, veronal, medinal.**	2
Тема 8. Засоби, які діють на аферентні нерви. Класифікація, загальна характеристика, значення в практиці. Місцевоанестезуючі засоби. Види і способи місцевої анестезії. Засоби, які захищають чутливі закінчення: в'яжучі, слизові, пом'якшувальні та адсорбуючі засоби. Засоби, які збуджують аферентні нерви. Блювотні, румінаторні, відхаркувальні та солодкі препарати. Препарати, що впливають на еферентну нервову систему. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування при різних патологічних станах організму **Anesthesia, novocaine, mucous adsorbents, tannin, oak bark.**	2
Тема 9-10. Обґрунтування та доцільність застосування препаратів вітамінів і їх практичне застосування у ветеринарній медицині. Фармакодинаміка та	

фармакокінетика препаратів солей макроелементів. Клінічна фармакологія антидотних засобів при різних інтоксикаціях екзогенного і ендогенного походження. Теоретичне обгрунтування та практичне застосування. Теоретичне обгрунтування і їх практичне застосування у ветеринарній медицині. **Retinol, carotene, three vitamins, trivit, tocopherol.**	4
ВСЬОГО	**38**

7.4. Перелік та план лабораторних занять

Назва змістового модуля/тема	Обсяг годин	Форма контролю
Змістовий модуль І. Клінічна фармакологія	**10**	
1.Класифікація лікарських речовин залежно від дії на організм. Групи лікарських засобів, що застосовуються при інфекційних та інвазійних захворюваннях.	2	Опитування
2. Принципи дозування лікарських речовин залежно від загального стану тварин, перебігу хвороби, розвитку патологічного процесу	2	Захист лабораторної роботи
3.Обгрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.	2	Тестування
4. Клінічна фармакологія протимікробних засобів. Хіміотерапевничні препарати. Теоретичне обгрунтування і практичне застосування хіміотерапевтичних засобів (сульфаніламіди, нітрофурани, антибіотики та інші хіміотерапевтичні засоби).	2	Захист лабораторної роботи
5. Клінічна фармакологія протимікробних засобів переважно антисептичної дії. Теоретичне обгрунтування і їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини.	2	Опитування
. **Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин**	10	
6 Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються при хворобах органів травлення. Стимулятори секреторної та моторної функції шлунково-кишкового тракту, румінаторні, регідратиційні, пробіотики, протикетозні засоби.	2	Тестування
Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються для лікування і профілактики захворювань репродуктивної системи. Препарати, що застосовуються при лікуванні гіпофункції яєчників, кістах та персистентних жовтих тілах. Застосування препаратів для запобігання та переривання вагітності, затримки тічки у собак та кішок; синхронізація охоти і індукції родів у овець та свиней при проведенні окотів та турових опоросів. Нові препарати.	2	Захист лабораторної роботи
Клінічна фармакологія препаратів, що впливають на	2	Опитування

центральну і периферичну нервову систему (нейролептики, антидепресанти, адаптогени). Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування при різних патологічних станах організму.		Захист лабораторної роботи
Засоби, які діють на аферентні нерви. Класифікація, загальна характеристика, значення в практиці. Місцевоанестезуючі засоби. Види і способи місцевої анестезії.	2	Захист лабораторної роботи
8.Клінічна фармакологія препаратів, що впливають на обмін речовин. Вітамінні препарати. Гормони білкової природи і стероїдні гормони. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини. Клінічна фармакологія мікроелементів. Препарати заліза, міді, кобальту, селену. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування. Комплексні препарати мінеральних речовин. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування.. .	2	Опитування Захист лабораторної роботи
ВСЬОГО	**20**	

7.5. Перелік та план практичних занять

Назва змістового модуля/тема	*Обсяг годин*	*Завдання*
Змістовий модуль І. Клінічна фармакологія	**10**	
1. Групове дозування притипаразитарних і протимікробних препаратів.	2	Опитування Захист лабораторної роботи
2. Фармакологічна несумісність, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів. Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів.	2	Тестування Захист лабораторної роботи
3. Антибіотикорезистентність мікроорганізмів, її прояви і шляхи подолання.	2	Захист лабораторної роботи
4. Теоретичне обґрунтування і практичне застосування хіміотерапевтичних засобів (сульфаніламіди, нітрофурани, антибіотики та інші хіміотерапевтичні засоби).	2	Захист лабораторної роботи
5. Протипаразитарні засоби: протикровопаразитарні препарати, антгельмінтики. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини. Інсектоакарициди, дератизаційні препарати. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини.	2	Опитування Захист лабораторної роботи
Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин	10	
6. Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються		Захист лабораторної

при хворобах органів дихання (хіміотерапевтики при хворобах органів дихання, відхаркувальні препарати, стимулятори дихання, протикашльові засоби). Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються при хворобах серцево-судинної та сечовидільної систем. Кардіотонічні, кровоспинні та препарати для лікування залізодефіцитних анемій. Застосування сечогінних препаратів.	2	роботи
7. Препарати для підвищення функції печінки; жовчогінні та препарати для запобігання та лікування цирозу печінки.	2	Захист лабораторної роботи
8. Особливості наркотизування тварин різних видів. Нові препарати групи кетаміну, ксилазину, пропіонпропазину для наркозу. Літичні суміші. Премедикація при наркозі. Препарати, що впливають на еферентну нервову систему. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування при різних патологічних станах організму.	2	Захист лабораторної роботи Виписування рецептів
9. Засоби, які захищають чутливі закінчення: в'яжучі, слизові, пом'якшувальні та адсорбуючі засоби. Засоби, які збуджують аферентні нерви. Блювотні, румінаторні, відхаркувальні та солодкі препарати. Препарати, що впливають на еферентну нервову систему. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування при різних патологічних станах організму	2	Захист лабораторної роботи Виписування рецептів
10. Клінічна фармакологія антидотних засобів при різних інтоксикаціях екзогенного і ендогенного походження. Теоретичне обґрунтування та практичне застосування.	2	Тестування Захист лабораторної роботи
ВСЬОГО	**20**	

7.6. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Назва змістового модуля/тема	*Обсяг годин*	*Завдання*
Змістовий модуль І. Клінічна фармакологія.	**20**	
Вступ до предмету і завдання клінічної фармакології та її зв'язок з іншими дисциплінами. Класифікація лікарських речовин залежно від дії на організм. Фармакологічні особливості дії ліків у тварин різних видів і віку та розвитку патологічного процесу. Принципи дозування лікарських речовин залежно від загального стану тварин, перебігу хвороби, розвитку патологічного процесу. Несумісності ліків, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів. Виписування рецептів.	6	Опитування

Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів. Обґрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.	4	Опитування
Клінічна фармакологія протимікробних засобів. Хіміотерапевничні препарати, асептики і антисептики. Теоретичне обґрунтування і практичне застосування хіміотерапевтичних засобів (сульфаніламіди, нітрофурани, антибіотики та інші хіміотерапевтичні засоби). Рослинні протиімікробні препарати. Виписування рецептів.	2	Тестування. Виписати рецепти
Клінічна фармакологія протимікробних засобів переважно антисептичної дії. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини. Виписування рецептів.	4	Презентація Виписати рецепти
Протипаразитарні засоби: протикровопаразитарні препарати, антгельмінтики, інсектоакарициди, дератизаційні препарати. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини. Виписування рецептів.	4	Презентація Виписати рецепти
Змістовий модуль ІІ. Фармакотерапія при хворобах тварин	**22**	
Фармакотерапія при хворобах органів дихання (хіміотерапевтики при хворобах органів дихання, відхаркувальні препарати, стимулятори дихання, протикашльові засоби). Кардіотонічні, кровоспинні та препарати для лікування залізодефіцитних анемій. Застосування сечогінних препаратів.	4	Презентація Виписати рецепти
Стимулятори секреторної та моторної функції шлунково-кишкового тракту, румінаторні, регідратиційні, пробіотики, протикетозні засоби. Препарати для підвищення функції печінки; жовчогінні та препарати для запобігання та лікування цирозу печінки.	4	Тестування. Виписати рецепти
Препарати, що застосовуються при лікуванні гіпофункції яєчників, кістах та персистентних жовтих тілах. Застосування препаратів для запобігання та переривання вагітності, затримки тічки у собак та кішок; синхронізація охоти і індукції родів у овець та свиней при проведенні окотів та турових опоросів. Нові препарати.	4	Тестування. Виписати рецепти
Препарати, що впливають на центральну і переферичну нервову систему (нейролептики, антидепресанти, адаптогени). Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування при різних патологічних станах організму. Особливості наркотизування тварин різних видів. Літичні суміші. Премедикація при наркозі.	2	Презентація Виписати рецепти

Засоби, які діють на аферентні нерви. Класифікація, загальна характеристика, значення в практиці. Місцевоанестезуючі засоби. Види і способи місцевої анестезії. Засоби, які захищають чутливі закінчення: в'яжучі, слизові, пом'якшувальні та адсорбуючі засоби. Засоби, які збуджують аферентні нерви.	4	Презентація Виписати рецепти
Клінічна фармакологія мікроелементів. Препарати заліза, міді, кобальту, селену. Теоретичне обґрунтування і їх практичне застосування. Клінічна фармакологія препаратів, що впливають на обмін речовин. Вітамінні препарати. Гормони білкової природи і стероїдні гормони. Теоретичне обґрунтування їх практичне застосування в практиці ветеринарної медицини.	4	Презентація Виписати рецепти
ВСЬОГО	**42**	

7.7. Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

1. Предмет, завдання клінічної фармакології та її зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Класифікація лікарських речовин залежно від дії на організм.
3. Фармакологічні особливості дії ліків у тварин різних видів і віку та розвитку патологічного процесу.
4. Принципи дозування лікарських речовин залежно від загального стану тварин, перебігу хвороби, розвитку патологічного процесу.
5. Групове дозування, премікси, антгельмінтиків, кокцидіостатиків.
6. Фармакологічна несумісність, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів.
7. Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів.
8. .Обґрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.
9. Фармакологічна несумісність, побічна дія, видова чутливість тварин, протипоказання у застосуванні лікарських препаратів тваринам різних видів.
10. Оцінка реакції тварин на уведення лікарських засобів.
11. Обґрунтування та доцільність застосування імуностимуляторів при лікуванні тварин різних видів, хворих на інфекційні та інвазійні захворювання.
12. Протимікробні препарати (антибіотики, сульфаніламідні, нітрофуранові). Особливості застосування при різних патологічних станах, показаннях та протипоказаннях.
13 Хіміотерапевтичні засоби при піроплазмідозах, протозойних захворюваннях, дизентерії. 14. Антгельмінтні препарати. Препарати вибору при нематодозах, трематодозах, цестодозах та змішаних інвазіях.

*Оцінки FX та F у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Лабораторія мікробіології, вірусології, імунології та інфекційних хвороб №110 (68,9 м^2).

Навчальний корпус № 1, вул. Карпенка, 73.

Спеціальне технічне обладнання:

різні групи лікарських препаратів,
інструменти,
термостати,
дистилятор,
витяжна шафа,
електрична плита,
мікроскопи,
сушильна шафа,
автоклав,
стерилізатори,
холодильник,
ацидиметр,
скляний ковпак,
зливна чашка,
піпетки,
мірні циліндри,
колби,
прбірки,
фільтрувальний папір,
шприци з голками,
водяна баня,
ступки фарфорові,
хімічні реактиви,
предметні скельця,
препарувальна дошка,
ваги шалькові,
кружка Есмарха,
штативи та ін.

Для вивчення дисципліни «Клінічна фармакологія» є підручники, практикуми та методичні вказівки.

10. Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів

10.1 Базова література

1. Клінічна ветеринарна фармакологія / О.І. Канюка, В.Р. Фейтельберг-Бланк, Ю.П. Лизогуб та ін. - Одеса, 2006. 386 с.

2. Хмельницький Г.О., Духніцький В.Б. . Ветеринарна фармакологія. – Київ: Комфорт, 2017. 571с.
3. Чекман І.С. Фармакологія 2-е видання / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Козак Л.І - Київ: Вища школа, 2011. 598 с.
4. Римарчук К. М., Луцак І. В., Зубрицька Д. Р. Фармакологія. Київ: Медицина, 2018. 344 с.
5. Чумак В., Крива О., Гаращук М. Ветеринарна рецептура : навчальний посібник. Дніпро : Ліра, 2023. 142 с. URL: https://surl.lu/xaqqaj

10.2 Додаткова література

1. Дроговоз С.М. Фармаколоія на допомогу лікарю, провізору, студенту (підручник-довідник). Харків, 2013. 479 с..
2. Бобрук В.ІІ. Загальна рецептура та фармакологія лікарських засобів, які впливають на вегетативну та центральну нервову систему (навчально-методичний посібник) / В.П. Бобрук, Т.А. Германюк, М.А. Артемчук, С.В. та інші. - Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 580с.
3. Канюка О. І., Харів І. І., Гунчак В. М., Гуфрій Д. Ф. Ветеринарні препарати. Львів, 2006. 641с.
4. Римарчук К. М., Луцак І. В., Зубрицька Д. Р. Фармакологія. Київ: Медицина, 2018. 344 с.
5. Духніцький В. Б., Деркач І. М., Іщенко В. Б., Гальчинська О. К. Довідник з ветеринарної фармакології. Київ : ЦП Комприт, 2019. 232 с.
6. Лікарські рослини в клінічній ветеринарії: навчальний посібник для студентів зооветеринарних вузів і факультетів / В.І. Корнієнко, Н.М. Серединська, О.В. Пономаренко та ін. Харків : Харківська державна зооветеринарна академія, 2021. 285 с.
7. Ветеринарна фармакологія : метод. реком. до лабор.-практ. занять та самост. роботи для здобувачів вищої освіти СВО "Магістр" освітньої спеціальності 212 "Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза" денної форми навчання / уклад. : С. П. Кот, В. А. Кириченко, І. Х. Лумедзе, А. О. Бондар, В. О. Мельник, Т. С. Лумедзе. Миколаїв : МНАУ, 2021. 56 с.

ДОДАТОК
до робочої програми 2025-2026 н. р. навчальної дисципліни
Клінічна фармакологія

Перелік, внесених змін на 2025-2026 н. р.

№	Зміст змін	Підстави	Примітки
1	Дисципліна читається вперше		-

Розробник програми:
к. біол. н., доцент Стах КОТ